

GUIA DIDÀCTICA

“SAXOLANDIA”

Proposta d'audició
per ed. Infantil i Cicle inicial
de primària

Índex

Presentació

Presentació de l'audició i el seu repertori 3

Participació

Com ho preparem? 4

Aspectes a tindre en compte

Actitud durant l'audició 5

Necessitats tècniques i presentació dels músics 6

Propostes didàctiques

Currículum educació infantil i cicle Inicial de primària 7

Propostes d'activitats musicals a l'aula 10

Història i característiques

Sobre els instruments 18

Fitxes per la classe 23

Presentació

Presentació de l'audició i el seu repertori

Aquesta audició està basada en un descobriment d'una formació important en la història de la música, el quartet de saxos, però moltes vegades desconeguda per als estudiants d'infantil i part de la primària. Es coneixen els instruments de manera individual, però no tant la seva combinació com a grup de cambra.

En aquest concert es coneixerà l'origen, l'evolució i les parts de tots els instruments de la família del saxòfon: Saxo soprano, alt, tenor i baríton. Els sentirem sols i en conjunt i els nens tindran l'ocasió de veure'ls de molt a prop, de cantar i ballar amb les seves melodies.

Al mateix temps l'audició té una gran part de participació dels alumnes en part del repertori escollit.

Aquest repertori va des de cançons de bressol, d'animals, d'éssers fantàstics i mitològics, és a dir molt senzilles i repetitives perquè els nens les puguin aprendre i fàcils de memoritzar una vegada acabi l'audició.

Les cançons que podreu veure i escoltar en directe són les següents:

1. On ets polze (Frère Jacques)
2. Cargol treu banya
3. Bona nit
4. Cada dia al dematí
5. Un peixet en el fons de l'estany
6. El Gegant del Pi
7. El greu i l'agut
8. Tico-Tico

*Totes aquestes músiques s'han escollit amb l'única finalitat que els alumnes gaudeixin de la música amb l'escolta, atenció i percepció dels instruments de la família dels saxòfons, amb una agrupació que ens farà viure i compartir un món d'experiències inoblidables.

Participació

Com ho preparem?

En aquest apartat us ajudem a com heu de preparar l'audició perquè els alumnes puguin gaudir i alhora aprendre tot allò que expliquem.

Pensem que els alumnes estan més atents quan la música els és familiar o ja la tenen escoltada. Per aquest s'ha de treballar l'atenció i respectuositat de la música abans de l'audició amb les diferents cançons.

A l'audició, hi haurà peces participatives on l'alumnat, un cop treballades a l'aula, serà part de l'espectacle. És molt convenient que quan es realitzi l'audició els nens i les nenes coneguin aquestes peces i puguin participar amb els músics.

Durant l'audició, els músics interpretaran diverses cançons i convidaran als nens a participar-hi.

La forma de participar-hi serà picant de mans, cantant, fent gestos corporals i en alguns casos els nens sortiran a l'escenari per fer una petita coreografia amb els músics.

Aspectes a tindre en compte

Actitud durant l'audició

És necessari recordar-los les actituds positives durant l'audició, i per això es recomana que els nens i les nenes sàpiguen fer silenci i escoltar al mateix temps.

El músic necessita la concentració per dur de forma positiva el bon funcionament de l'audició i és per això que no hi poden haver interrupcions, si ho aconseguim, entre tots estarem respectant tant als músics com les seves interpretacions musicals.

Durant l'audició necessitem que el mestre/a estigui present a la classe per fer-se responsable del grup i prendre les mesures adequades en cada situació a fi de garantir l'audició a la resta dels companys.

Seria bo que, abans que comenci l'audició, es convidés als alumnes a seure correctament. També seria bo recordar que durant l'audició els nens no podran fer preguntes perquè a la fi de l'audició deixarem una estona per fer-les.

Escoltar música sense unes actituds correctes no és educatiu, i nosaltres amb la vostra ajuda ho podem aconseguir.

Necessitats tècniques i presentació dels músics

Per aquesta audició només necessitem:

- Projector i pantalla per un power point
- Un micro amb peu per les presentacions

Presentació dels instruments i dels músics:

Agrupació: Quartet de Saxos (Bcn Sax Quartet)

Propostes didàctiques

Currículum per ed. Infantil i cicle inicial de primària

Els objectius i continguts de cadascuna de les àrees curriculars han de tenir en compte el desenvolupament integral de totes les competències bàsiques: competències comunicatives, metodològiques i personals, i competències específiques, centrades a conèixer i habitar el món. Per tant, en l'àmbit de l'educació artística, on s'emmarcaria el treball que podeu realitzar al voltant de l'audició, els objectius i continguts serien els següents:

1. OBJECTIUS:

- Afavorir el desenvolupament personal de l'escolta i de la percepció.
- Conèixer el món musical a través del propi llenguatge i d'un instrument tan popular i particular com és el saxo.
- Conèixer les característiques bàsiques de la família dels instruments de la família de vent fusta.
- Fer als nens participants de la interpretació d'alguns dels temes de l'audició
- Experimentar i indagar en les possibilitats expressives del so, de la imatge i del moviment, i apreciar que l'art és una manera de donar forma a les experiències, a les idees i a les emocions.
- Treballar les qualitats del so a través de les possibilitats i interpretacions d'aquesta agrupació.
- Comprendre que les manifestacions artístiques i culturals estan fetes per homes i dones i per a la gent, i representen les seves experiències.
- Participar, generar i afavorir l'intercanvi d'opinions, experiències, idees i valoracions, i incorporar en el procés creatiu propi i dels altres aspectes de la pròpia experiència o inquietud.
- Valorar i gaudir de la interacció en el grup i el cooperativisme, tot participant conjuntament en la planificació de les activitats i de la producció per crear un sentit de comunitat, desenvolupant una relació de confiança en la dinàmica de les activitats i compartint amb els companys i les companyes, idees, valoracions i projectes.
- Gaudir de l'aproximació a les manifestacions artístiques i desenvolupar una posició crítica i un posicionament pluralista en l'aproximació als artistes, als autors/es i a les manifestacions artístiques i culturals.

2. CONTINGUTS

Explorar i percebre

- Interès en l'audició de peces instrumentals i vocals de diferents estils i cultures.
- Reconeixement d'instruments musicals i de veus masculines, femenines i infantils en audicions musicals.
- Reconeixement, interpretació i representació gràfica i corporal d'elements musicals.
- Expressió oral d'idees, emocions i experiències, que desvetllen les manifestacions culturals i artístiques: audicions, espectacles, festes.

Interpretar i crear

- Realització de danses, exercicis corporals i jocs motrius, acompanyats de seqüències sonores, cançons i obres musicals.
- Composició individual i col·lectiva de produccions musicals i coreografies.
- Ús progressiu de materials sonors i instruments convencionals i no convencionals, desenvolupant l'adaptació corporal i musical a les característiques de cadascun d'ells.
- Incorporació i utilització progressiva de grafies no convencionals (dibuixos, paraules, símbols) i grafies musicals convencionals en la lectura, la interpretació i la creació de partitures senzilles.

Propostes didàctiques

Propostes didàctiques per treballar a l'aula

A continuació, trobareu les propostes didàctiques per a cadascuna de les obres que seran interpretades a l'audició.

Per a l'explicació de cadascuna de les propostes didàctiques, hi ha una sèrie d'apartats comuns, com són:

- **instruments:** apareix una llista de tots els instruments que interpreten cada obra
- **comentari de l'obra:** es donen a conèixer elements rellevants de cada obra
- **destaquem especialment en...:** s'enumeren aquells aspectes en els quals es fa més incidència en cadascuna de les propostes didàctiques
- **activitats:** explica pas a pas cadascuna de les propostes didàctiques. La seqüència d'activitats s'encapçala amb el nom del procés que es proposa (moviment, tacte...).
- **material:** llistat d'objectes, cartells i instruments necessaris per realitzar les activitats.

També podreu observar que la majoria de propostes didàctiques van acompanyades d'una petita il·lustració a la dreta. Desitgem que totes aquestes propostes siguin del vostre interès i us permetin escoltar la música amb il·lusió, atenció i curiositat, i que la música us permeti descobrir, participar i gaudir tant a vosaltres com als nens i les nenes que teniu al voltant vostre.

1- On ets polze

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano, saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

"On ets polze, on ets polze
sóc aquí, sóc aquí
encantat de saludar-te, encantat
de saludar-te jo me'n vaig, jo també"

Andante

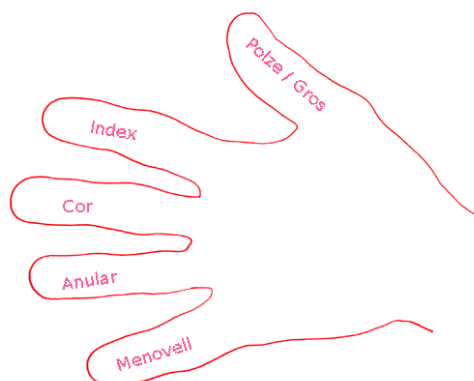
Musical notation for the song 'On ets polze'. It consists of two staves in 4/4 time. The first staff starts with a treble clef and a 4/4 time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. The second staff starts with a '5' above the first measure, indicating a fifth finger position. The melody continues with a similar rhythmic pattern.

destaquem especialment en...:

Una cançó per aprendre els noms dels dits.

Activitats

1. Representació gràfica: Els alumnes hauran d'identificar els diferents dits de les seves mans i saber el seu nom.
2. Dibuixa: Cada nen/a dibuixa la seva mà i relaciona el nom dels dits.

Material

-Pintura i les diferents etiquetes amb els noms dels dits.

2- Cargol treu banya

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

Cargol treu banya,
puja a la muntanya.
Cargol treu vi,
puja al muntanyí.
Cargol treu banya,
puja a la muntanya.
Cargol bover,
jo també vindré!

Car - gol, treu ba - nya pu - ja_a la mun - ta - nya. Car -
gol, treu vi pu - ja_al mun - ta - nyí.

Destaquem especialment en...

Cantar aquesta coneguda cançó d'animal.

Activitats

1. Dibuixa Dibuixa espirals relacionant el dibuix amb la closca.

2. Relaciona Uneix amb fletxes les parts del cargol amb

una imatge: Tentacles, ulls, boca, closca i peu.

3. Canta: Cantar aquesta cançó gesticulant amb els dits imitant els seus llargs ulls i després aixecant els braços per indicar el muntanyí, és a dir, una muntanya més alta.

4. Moviment: inclinar un avantbraç en forma de pendent (com si fos la muntanya) i amb l'altra mà fer un cargolet amb les banyes alçades que s'hi anirà enfilant mentre es canta la cançó (en el moment que hi ha la corxera amb punt-semicorxera, el cargol fa un salt com si s'entrebanqués amb una pedra).

Material

Cartolina i pintures per dibuixar

3- Bona nit

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

Bona nit, bona nit, de roses cobert,
de randes guarnit reposa al llit.
Matinet, si Déu vol, demà et despertaràs,
matinet si Déu vol, demà et despertaràs.

Destaquem especialment en...:

Cançó de Bressol, és una cançó suau
destinada a fer dormir un infant.

Activitats

- 1- **Dinàmica:** Amb l'ajuda de l'audició d'aquesta peça de Brahms els alumnes han d'identificar les diferents dinàmiques, sobre tot el símbol del p de piano on destaca en aquesta cançó.
- 2- **Descobrim:** Utilitzem aquesta música per passar un moment de relaxació i tanquem els ulls per representar la cançó de bressol.

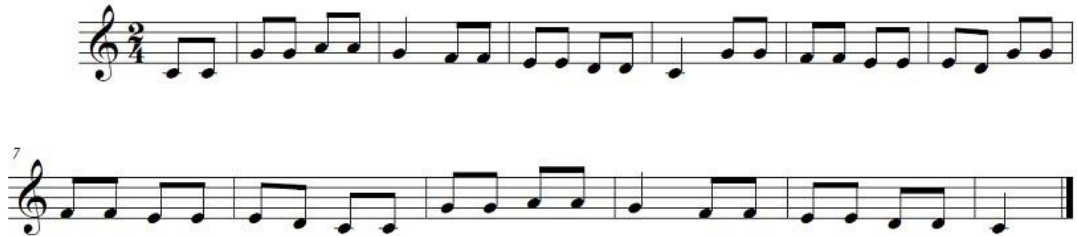
4- Cada dia al dematí

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

"Cada dia al dematí, canta el gall: Kikiriki,
i la gent mig adormida, es desperta de seguida
cada dia al dematí, canta el gall: Kikiriki"

Destaquem especialment en...:

Una cançó rítmica amb molta energia que s'utilitza com a començament de qualsevol activitat.

Activitat

1. Sons imitats: Mitjançant aquesta cançó fem una repassada als diferents sons que produeixen els animals. Per exemple: el gos, el gat, ovella, vaca.... Etc

5- Un peixet en el fons de l'estany

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

"Un peixet en el fons de l'estany,
vinga a fer bombolles, vinga a fer bombolles.
Un peixet en el fons de l'estany,
vinga a fer bombolles per anar passant.
Peix, peixet, les bombolles com són?
Grogues i verdes, grogues i verdes.
Peix, peixet, les bombolles com són?
Grogues i verdes i de tots colors."

Un pei - xet en el fons de l'es - tany — vin - ga a fer bom -
bo - lles, — vin - ga a fer bom - bo - lles. — Un pei - xet en el fons de l'es - tany -
— vin - ga a fer bom - bo - lles per a - nar pas - sant. —

destaquem especialment en...:

Activitats

1. Joc: A l'ajuda del joc de fer bombolles, farem una petita coreografia cantant i fent bombolles passant una estona divertida amb la música.

Material

Cubells de fer bombolles

6- El Gegant del Pi

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

El gegant del pi
ara balla, ara balla
el gegant del pi
ara balla pel camí.
El gegant de la ciutat
ara balla, ara balla,
el gegant de la ciutat
ara balla pel terrat

El ge - gant del pi a - ra ba - lla a - ra
ba - lla, el ge - gant del pi a - ra ba - lla pel ca mí.

The image shows two staves of musical notation in 2/4 time. The first staff contains the melody for the first line of the song, and the second staff contains the melody for the second line. The lyrics are written below the notes.

Destaquem especialment en...

Cantar aquesta coneguda cançó popular de les festes de Barcelona.

Activitats

1. Conèixer. Mitjançant l'explicació del mestre/a investiguem les figures reals dels gegants i també expliquem la seva sortida amb el seguici d'autoritats el dia de la Mercè.
2. Cantar i ballar. Dibuixem un pi, el pintem i el retallem. La classe la dividim en dos grups els gegants del pi i els gegants de la ciutat, els del pi mostraran el seu pi amb la mà i els de la ciutat ballaran a sobre del terra de la classe simbolitzant el terrat. Primer cantaran i ballaran els gegants del pi i finalment ho faran els de la ciutat.

Material

Cartolina per dibuixar el pi i colors per pintar.

7- El greu i l'agut

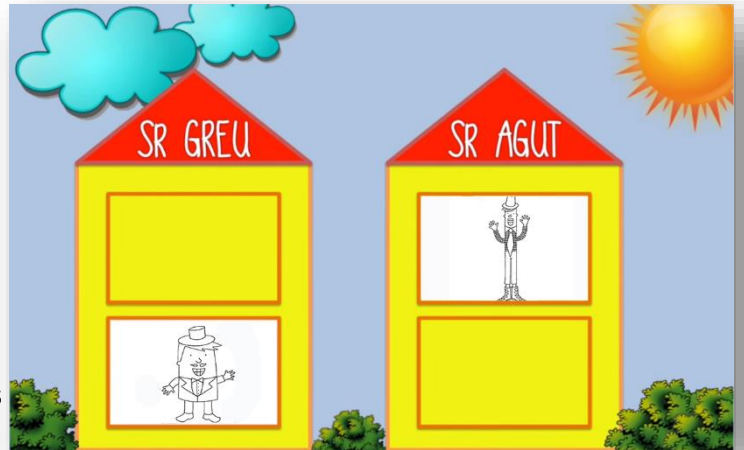
Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano,
Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Lletra i partitura

" El senyor greu, s'acaba d'aixecar, diu que la seva veu és espectacular. El senyor agut, no pensa discutir diu que la seva veu s'enlaira fins als cims. Jo sóc el greu, i jo l'agut, Jo sóc

el greu, i jo l'agut." El senyor Greu diu que la seva veu s'enfonsa ben endins com les arrels d'un pi. El senyor Agut comença a estar empipat, diu que la seva veu sembla un ocell cantant. Jo sóc el Greu, jo sóc l'agut. Jo sóc el Greu i jo l'Agut! El senyor Greu rugeix com un lleó, diu que la seva veu ressona en tot el bosc. El senyor Agut que no té gens de por, diu que la seva veu planeja sobre el bosc. Jo sóc el Greu, jo sóc l'agut. Jo sóc el Greu i jo l'agut!

Incidim especialment en...

En poder dominar el cant dels sons aguts i greus de la veu humana.

Activitats

1. Cant: Aquesta cançó ens ajudarà a fer els sons aguts i els greus.
2. Gràfic: Per mitjà de la pissarra els alumnes dibuixaran fletxes amunt i abaix de diferents sons que escoltaran a través del Cd.

8- El Tico-tico

Instruments

Quartet de Saxos: Saxo soprano, Saxo alt, saxo tenor i saxo baríton.

Destaquem especialment en...:

Cançó fi de festa i també cançó d'acomiadament.

Activitat

1. Llenguatge corporal i gestual: Amb l'ajuda d'un metrònom, intentarem dur la pulsació de la música i seguidament descobrim quin tipus de compàs està utilitzant el compositor en aquesta obra. 2/4

Depèn del gest de les mans o la batuta la música sonarà més ràpida o lenta i més fort o flux.
Amb l'ajuda d'aquesta música.

- Aquesta activitat serà completada el dia de l'audició a l'escola.
Quan el quartet de saxos Bcn Sax Quartet convidarà a tots els nens i nenes a seguir la pulsació amb l'ajuda dels músics.

Història i característiques

Sobre els instruments

Els saxòfons

El saxòfon o saxofon (de Sax, del seu creador i phonos, so en grec), és un instrument de vent de llengüeta simple i de tub cònic, considerat de vent fusta en la classificació tradicional dels instruments, i en el grup 422.212 de la classificació de Hornbostel-Sachs.

Història

El saxòfon fou desenvolupat a partir de la dècada de 1840 per Adolf Sax, un cèlebre fabricant d'instruments nascut a Dinant, el 1814. Sax va viure a París per tal d'explotar millor el seu invent, ciutat on va morir arruïnat, acusat de robar patents, el 1894. Al començament el saxòfon tenia 18 claus.

La seva extensió cromàtica comprenia des del Si natural greu (B) al re natural agut (D). Des d'aleshores ha evolucionat prou.

Actualment els saxòfons tenen una extensió cromàtica que va des del Si bemol greu (B \flat) fins al Fa sostingut agut (F \sharp).

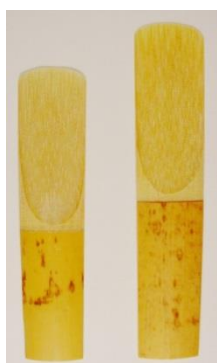
Existeixen models recents que ja arriben al Sol agut (G).

L'ús preferent del saxòfon és en bandes de música i sobretot en el món del Jazz, on és quasi un instrument indispensable.

Materials

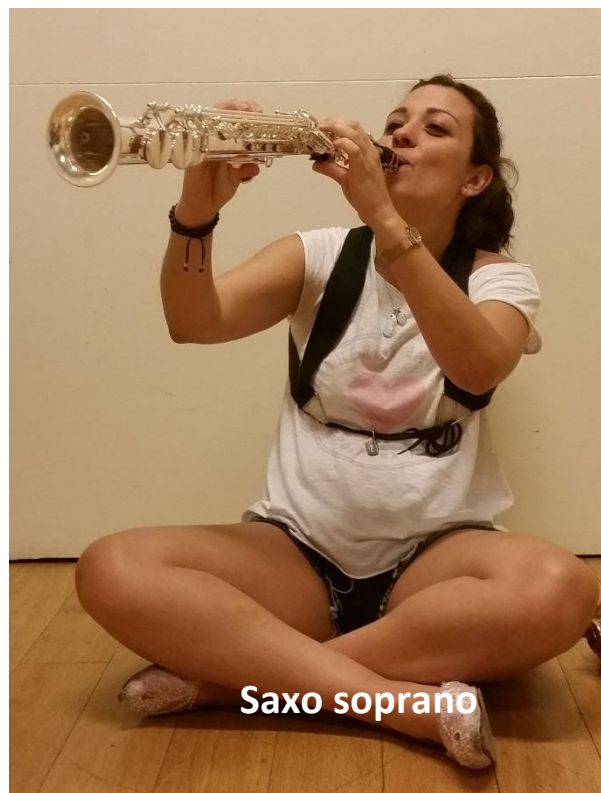
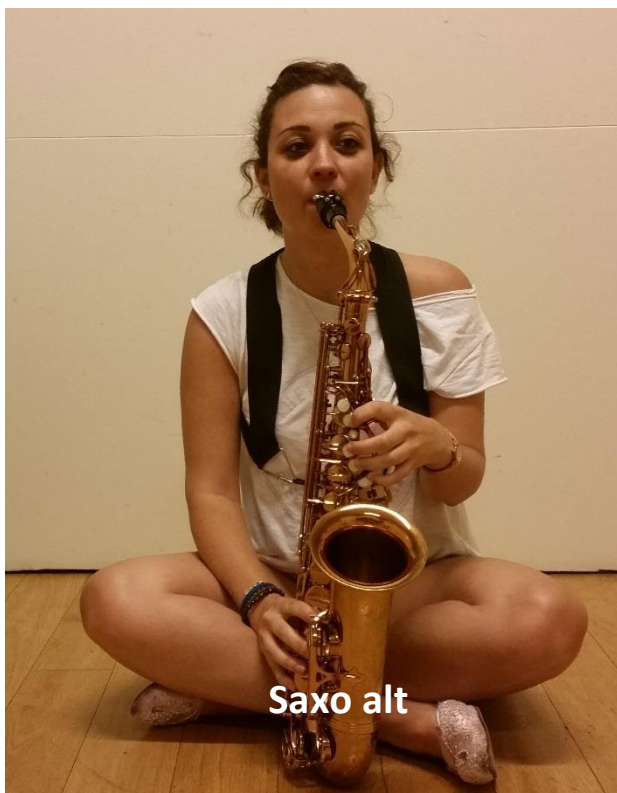
La major part de l'instrument sol estar feta de metall, normalment de llautó, però també se n'ha fet de molts altres metalls. La llengüeta és de canya Arundo donax. I l'embocadura és d'ebonita. De totes maneres s'ha fet moltes variants, posant el bec o tot l'instrument de goma o altres materials.

Tipus

Actualment la família dels saxòfons està formada per 7 instruments. Des del més agut al més greu són:

- **Sopranino (en mib)**
- **Soprano (en sib):** té la seva dificultat en l'afinació tot i que gaudeix d'aspectes positius com és ara el seu caràcter veloç i la particular sonoritat aguda.
- **Alt (en mib):** sens dubte, és l'instrument considerat com a més virtuós dels set, ja que permet expressar-se plenament i de forma tan convincent que es podria comparar a la veu humana o al violí. La seva agilitat és comparable a la de la flauta travessera (de fet, molts saxofonistes combinen aquests dos instruments) i les possibilitats de matisos són superiors a les del clarinet. És capaç de fer-se sentir com a solista en grans agrupacions deixant clara la seva finalitat i rivalitzar quant a suavitat amb una flauta o fins i tot una arpa. Presenta dificultats a les repeticions massa ràpides d'una mateixa nota.
- **Tenor (en sib):** supera quant a suavitat del timbre al saxòfon alt i té un registre greu més carnós (aspecte que perd en el registre agut). Útil a l'hora de crear registres baixos d'acompanyament i lleial competidor solista amb el saxòfon alt.
- **Baríton (en mib):** instrument rarament localitzable en orquestres simfòniques, capaç de crear un gran rang de matisos en el registre greu i amb una gran facilitat d'emissió envejable i poc corrent en instruments amb un registre similar al seu.
- **Baix (en sib)**
- **Contrabaix (en mib)**

El soprano, el baix i el contrabaix són molt poc habituals. De la resta d'instruments, els més emprats són l'alt i el tenor. El baríton ja té un ús diferent en les bandes de música i en orquestres de ball.

El fet que existeixi la família dels saxòfons ha propiciat que floreixin arreu conjunts de saxòfons. Els més habituals són els quartets, preferentment integrats per soprano, alt, tenor i baríton, tot i que a vegades el soprano és substituït per un altre alt.

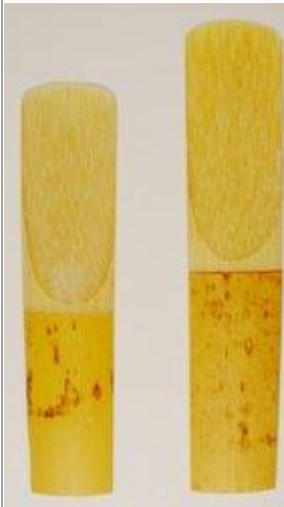
Parts del saxo

Les parts principals del saxo són:

- llengüeta senzilla de canya
- broquet amb brida
- sistema de claus
- pavelló o campana

Llengüeta senzilla de canya

La tasca principal de la canya és la seva funció de vàlvula d'aire que s'obra i es tanca sobre el broquet a diferents velocitats. La velocitat o freqüència d'aquesta operació controla l'afinació del so i és governat per la mida i forma de la columna d'aire que està en estat de vibració. Una bufada d'aire gran vibrarà més a poc a poc que no pas una petita, ja que crearà una càrrega de treball més gran sobre la canya. La pressió constant de la columna d'aire enfront de la canya es converteix en una sèrie de curtes i violentes sortides d'aire segons passa a través de la punta del broquet. Considerant la formidable feina que porta a terme aquest petit tros de canya, no és sorprenent que s'hagi de posar tant d'èmfasi en la selecció i ajust d'aquestes, ja que la canya és l'única part mòbil de l'aparell generador per a la producció del so en el saxofon.

La millor canya prové d'una zona d'una regió denominada Var, que està al llarg de la costa del mediterrani en el sud de França.

Broquet de metall

Broquets de pasta

El Pavelló o campana

El Tudell

L'Abraçadora o Brida

L'abraçadora serveix per subjectar la canya al broquet, i també hi ha una gran varietat. Tot i que no és tan decisiva en el so final com ho són el broquet en si i la canya, també té una certa importància en el so.

Fitxes per la classe

- Acoloreix aquest saxo alt, podeu utilitzar el color de mostra o altres alternatius.

-Relaciona amb fletxes les parts del saxo amb les seves corresponents.

-llengüeta senzilla de canya

- broquet amb brida

- sistema de Claus

- pavelló o campana